

tussen Duin & Dijk

Jubileumnummer Natura 2000

Natuur in Noord-Holland. Jaargang 11 4 ● 2012

● Noordse woelmuis in vangzak. Foto Rob Koelman.

*De ondersoort van de noordse woelmuis, *Microtus oeconomus arenicola*, komt alleen in Nederland voor. Het relatief belang van Nederland binnen Europa is daarom zeer groot, reden dat de soort is opgenomen in de Europese Habitatrichtlijn.*

Braakbalonderzoek

Noordse woelmuis in kaart

De noordse woelmuis leeft in moerasgebieden. Alle Natura 2000-gebieden in Laag Holland, met uitzondering van de Zeevang, zijn voor noordse woelmuis aangewezen, evenals de Vechtplassen en Texel. Daarom moet er worden gemonitord. Het vangen van noordse woelmuizen met inloopvallen is een mooie bezigheid, maar ook arbeidsintensief. Varen en banjeren door dichte rietlanden, en dat twee keer per dag, is tijdrovend. De eenvoudige manier is braakballen onderzoeken. Gestandaardiseerd braakbalonderzoek blijkt namelijk een geschikte aanvulling voor verspreidingsonderzoek van beschermde kleine zoogdieren (Bekker, 2005). Kerkuilen blijken geschikte onderzoekspartners: niet kieskeurig, honkvast en jagend in de omgeving van de nestkast. Braakballen pluizen is niet moeilijk, iedereen kan meedoen onder deskundige begeleiding. De afgelopen twee jaar zijn 13.000 Noord-Hollandse prooidieren geplot en hebben 900 mensen meegewerkt.

Methode

Verschillende studies wijzen uit dat het jachtgebied van een kerkuil een straal van 0,5 tot 5 kilometer rond de nestkast beslaat, afhankelijk van het voedselaanbod. Als landelijk gemiddelde wordt 1 kilometer aangehouden. Voor een goed beeld van de kleine zoogdierenpopulatie, moeten minstens 150 prooidieren per kerkuilterritorium worden geplot. Kilometerhokken die niet worden gedekt door het jachtgebied van een kerkuil dienen met inloopvallen te worden onderzocht. In de Natura 2000-gebieden in

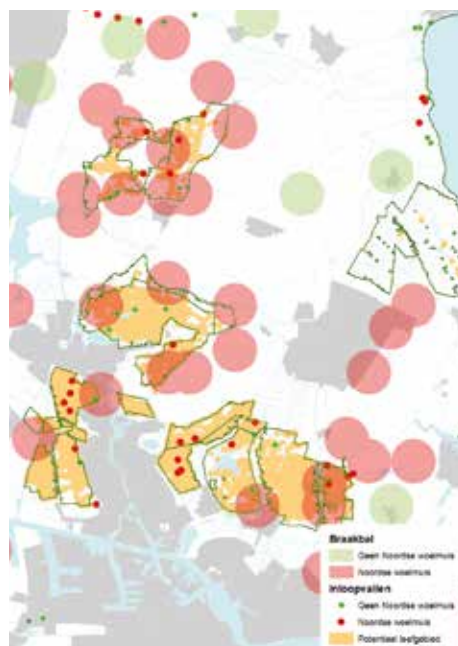
Laag Holland beslaat het verwachte leefgebied van de noordse woelmuis 125 kilometerhokken. 74 Kilometerhokken hiervan behoren tot kerkuilmijntgebied (20 kerkuilterritoria), wat betekent dat er minimaal 3000 prooidieren moeten worden verzameld. Voor de overige 51, is inloopvallenonderzoek noodzakelijk. In het Vechtplassengebied zijn slechts van één kerkuilterritorium braakballen geplot. Hier is dus veel inloopvallenonderzoek nodig.

Resultaten

In alle 20 tot nu toe onderzochte kerkuilterritoria in Laag Holland zijn noordse woelmuizen aangetroffen. In 2011 is ook inloopvallenonderzoek gedaan door de Zoogdierverseniging, ten behoeve van landelijk verspreidingsonderzoek. Ander inloopvallenonderzoek is niet in deze eerste analyse meegenomen. Van de 33 kilometerhokken met vallocaties, liggen elf kilometerhokken buiten kerkuilterritoria. In acht kilometerhokken is noordse woelmuis vastgesteld, in drie kilometerhokken wordt hij wel verwacht. In de helft van de kilometerhokken met vallocaties binnen kerkuilterritoria (11) werden geen noordse woelmuizen gevangen, terwijl kerkuilen ze wel vingen. In de overige 11 kilometerhokken werd de soort met beide methoden vastgesteld.

Conclusie

In de tot nu toe onderzochte territoria, hebben kerkuilen steeds noordse woelmuizen in het verwachte leefgebied gevangen. Dit is dus een goede aanvulling op inloopvallenonderzoek. Braakbalonderzoek is tevens een uit-

● Vangsten van kerkuil 2002-2011 (cirkels) en van de Zoogdierverseniging in 2011. Binnen de Natura 2000-gebieden zijn potentiële leefgebieden van noordse woelmuis weergegeven.

stekende manier om enthousiasme voor natuuronderzoek te creëren. Dit onderzoek wordt daarom voortgezet.

Dorien Hoogeboom

d.hoogeboom@landschapnoordholland.nl

Literatuur

● BEKKER D., 2005. Verspreidingsonderzoek muizen en spitsmuizen 2005. Haalbaarheidsstudie braakbalmethode voor landsdekkend beeld verspreiding noordse woelmuis, water- en veldspitsmuis. VZZ, Arnhem.